

EGUBERRI OSPAKIZUNAK

Sorterritik ekarritako usadioei Euskal Herriko ahotsa eta itxura ematen

 GIZARTEA / Maider Eizmendi

Hautzaroko Eguberri ospakizunek arrasto luzea uzten dute. Horregatik, sorterritik urrun daudenek, jatorrizko Eguberri sasoiko usadioak erabat galdu gabe, moldatu egiten dituzte gehiago edo gutxiago. Familia eta jan eta edaneko bilkurak izaten dira bai han bai hemen, ia salbuespenik gabe, ospakizunon muina.

Familia eta jan eta edana. Han, hemen eta hurrengoan horiek dira Eguberri sasoiko osagairik garrantzitsuenak. Hala aitortu dute Taniak, Maxik, Mari Josek, Mohamedek, Guyflorentek, Corneliok eta Jubak. Mahaiaren bueltan topatu ditugu Villabonan. Banaiz Bagara elkar-teak antolatutako saioetan parte hartzen dute eta astean ordu eta erdiz euskaraz mintzatzen dira

elkarrekin, elkarri lagunduaz. Gabonetako oporren atarian askaria antolatu dute. Koloretsu dago mahai gaina, han eta hemengo jakiez beteta.

Leihotik sartzen da kalean zintzilikatutako apaingarrien dirdira eta haren aitzakian Eguberrien inguruan aritu gara batutakoekin, nola ospatzen zituzten euren jatorriko herrietan eta nola ospatzen dituzten hemen.

Tania (Nikaragua) abiatu da hizketaldiarekin. Irribarretsu

Astean behin batzen dira Villabonan euskaraz aritzeko. Eguberrietako oporren aurretik mahaiaren bueltan eta jaki goxoz lagunduta hitz egin dute. Andoni CANELLADA | ARGAZKI PRESS

mintzatzen da, baina bere hitzei nostalgia darie. «Familia da Nikaraguako Eguberri jaien giltza; ahal dugun guztiak elkartzen saiatzen gara, bidaia luzeak egin behar baditugu ere».

Hemen ere ahal duten guztiak elkartzen saiatzen dira, noski, eta haurrak zirela jaten zituztenak jaten ere ahalegintzen dira, «baina zenbait kasutan ez dugu behar dugun osagairik». Nikaraguan Gabon garaian tradizio handiko jakia da, esaterako, *nacatamales* izenekoa.

Eguberri jaietan Euskal Herriko mahaietan batzen diren jakiek harritzen dute. «Guk han ez dugu ez arkumerik ez arrairik jaten Gabonetan; eta hona etorri nintzenean, atentzioa deitu zidana jai hauetan etxe askotan mariskoa edota zopa jateko ohitura da; halakorik ez dut sekula nire herrialdean ikusi», kontatu du. Nikaraguakoa den Mari Josek buruarekin baietz egiten du. «Nikaraguan jaten diren zopak desberdinak dira, egia esan, baina Eguberri jaietan ez da inoiz

ere zoparik menuan sartzen», zehaztu du.

Nikaraguan jaiotako bi emakumezkoek jai hauetan jaten diren jakien zerrenda luzea osatu dute eta haiek zehazteko baliatzen duten arrazoia azaldu dute, mahaiaren bueltan eseritako guztiek adi-adi entzuten dieten bitartean: «Gabon gauean oilaskoa jaten dugu, atzeraka aztarrika egiten duen animalia delako; horrela, urtean zehar izan ditugun pasadizo txarrak atzean uzten ditugu. Urtezahar gauean berri, txerrikia jaten dugu; txerriak muturraz aurreraka egiten du aztarrika eta modu horretan urte berriak dakartzan gauza on guztiak gurekin eramaten ditugu».

Bestelako tradizio eta bitxikiak ere badituzte. Esaterako, urte berria sartzearekin batera, maletak hartu eta kalean zehar ibiltzekoa: «Horrekin nolabait bidaiatzeko asmoa erakusten duzu; nik egin nuen eta urte hartan bertan hona etorri nintzen! Ez dakit eragina izan zuen

edo ez –dio barrez– baina nik bi-daiatu dut». Gainerakoei irudi hori deskribatzen saiatzen dira nikaraguar emakume biak: «Atearen ondoan kokatuta izaten dira maletak Urtezahar gauean eta urte berrian sartzearekin batera irteten da kalera jendea haiek arrastaka dituela».

EGUBERRIAK 30 GRADUTAN

Kongon jaioa da Guyflorent, eta, tradizio oso desberdinak izana gatik, Eguberri ospakizunak kalean bizitzerako orduan bat egiten du Tania eta Mari Joserekin. «Egia da gure jatorrizko herrialdeetan tenperaturak lagundu egiten duela. Izan ere, 30 gradutik gora ditugula ospatzen ditugu jaiok», aitortu du. Horregatik, hain justu, Euskal Herrikan kanpo toki askotan opariak ekartzen dituen Bizarzuriren jantziak ere asko aldatzen dira batetik bestera. «Gurean udako trajez janzen da!», diote barrez.

Gabon gaua, familian igarotzen da kasu guztietan: «Familia denetan egoten dira arazoak, baina Gabonetan ez; nahiz eta arazoak egon, haiek ahaztu egiten dira egunotan», aipatu du Guyflorentek. Urtezahar gauean egiten den ospakizun handiarenkin akordatzeko da batez ere. «Urte berrian sartzea gauza handia da eta jai handia egiten da hori ospatzeko, haur eta heldu irteten da kalera, kantatu eta dantzatzeko», oroitu du.

Mohamed aspalditik bizi da Euskal Herrian, Zizurkilen, eta aspaldian ezagutuak ditu Olenzero, kantu-eskea eta gainerako ohitura eta tradizioak ere, besteak beste, «etxeko haurren bitartez». Egun ez du alderik ikusten Gabonak ospatzeko duten moduan; «hemen ere etxe batetik bestera alde handiak» daudelako bere iritziz.

Haurretan bizitako Eguberriek badute halako indarra gure burmuinetan, eta, hori dela eta, guztiak saiatzen dira euren herrialdeetan izandako bizipenak gerturatzen. «Nik gehien faltan botatzen dudana musika da, Gabonak batez ere entzun egiten dira; Eguberri kantuak kantatzen ditugu, noski, baina gure herrialdean oso ohikoa da

Iratxe koordinatzaileak baserritar jantziak ekarri ditu eta bi aldiz pentsatu gabe jantzi dituzte unea gogoratu eta euren senide eta lagunei argazkia erakusteko. GAUR8

bestelako musikarekin dantzan egitea. Gabonak festa gisa bizi ditugu eta hemen ere hala saiatzen gara, baina, oro har, Eguberriak ez dira modu berean bizitzen», onartu du Tania.

Etxeak apaintzea ere maite dute asko. «Nikaraguan oso ohikoa da etxea apaingarri eta argiekin betetzea, hemen baino askoz gehiago. Lehiaketak ere egiten dira etxerik ederrenak saritzeko», gogoratu du. Hala, oso ohikoa da jendea auzokoen

etxeetan sartzea bertan kokatutako apaingarriak ikustera: «Ateak zabalik egoten dira beti».

JENDETZA ELKARTUTA

Corneliok kontatu du Errumaniar ospakizunetarako herriko kultur etxean batzeko joera dutela, «familia handian», beraz: «Hiru eguneko jai egiten da: bertan jan, jolasak egin, abestu... egiten da», azaldu du. Euskal Herriarekin alderadura, alderik handiena jateko orduan nabari

duela dio Villabonako bizilagunak: «Han txerria hazi eta bestelako jakiak erein egiten dira Eguberri jaietara begira. Mahaira ateratzen den guztia prestatu egiten da; ez da erosi eta besterik gabe mahaiaren gainean jartzen; azken batean, janaria prestatzea bera jaiaren parte da guretzat», aipatu du, gaur egun ere «txerririk hazi ez», baina prestaketa horretan denbora asko pasatzen dutela aitortuta.

Ospakizunetan jendetza hori ez batzea da faltan gehien botatzen duena. «Hemen familiak batzen dira, bakoitza bere etxean, baina jai hauek ez dira herriarren artean ospatzen».

Jubak sorterrituen Marokoko Rif eskualdean, nahiz Euskal Herrian bertan, Eguberrietako tradizioak asko aldatu direla gogoratu du. Maxik ere hala dio, lehen erlijioarekin lotutako tradizio asko zirelako. Rifan aurten 2.956. urtean sartzea ospatuko dute etxe askotan, gure urtarilaren 11n, gainera. «Aspaldiko

tradizioan oinarritutako egutegia da gurea, seguru asko, denboran luzean mantenduko ez dena. Mendialdean bizi diren familiek, nireak bezala, mantentzen dute ohitura hau; ospakizunetan elkartu eta fruitu lehorrak jaten ditugu». Festa handia da eurentzat, euren Eguberri jaien «erdigune», eta, noski, sorterritik kanpo ospatzea oso zaila dena. Euskal Herrian astelehenez eta lanegunez egokituko bada ere, urtarilaren 11 egun berezia izango da zalantzarik gabe gaztearentzat.

Batera nahiz bestera ospatu Eguberri jaiok jaiotzen ikusi zituzten herrialdeetan, irrikaz entzuten dituzte Iratxeren ahotik Euskal Herriko ohitura eta xehetasunen inguruko hitzak, baita euskarazko Gabon kantuak abestu ere. Eurek ere moldatu dituzte ospakizunak azken urteotan, baina, aitortu dutenez, «haurra zarela bizi dituzun Eguberrietako usadioak ezin dira inoiz ere ahaztu».

«Ospakizunetan jendetza ez batzea da faltan gehien botatzen dudana. Hemen familiak batzen dira, bakoitza bere etxean, baina jaiak ez dira herriarren artean ospatzen»

«Gure jatorrizko herrialdeetan dugun tenperaturak jaiak kalean ospatzea laguntzen du. Gurera Bizarzuri bera ere udako jantziekin etortzen da!»